

ΟΜΗΡΟΣ

Έτος Δ'.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ 1876.

Φυλ. Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

~ ~ ~

Ἡ ζωὴ ἐκδηλιῖται, Κύριοι, διὰ τῆς κινήσεως οὐχὶ μόνον τοῦ συνόλου τῆς μηχανῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἰδιαιτέρας κινήσεως τῶν ὀργάνων ἐν τῇ ἀτομικῇ σφαίρᾳ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, καὶ διὰ τῆς κινήσεως τῶν μερίων τῆς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ, ἐνῶ πᾶσα οὐσίς ῥιπτομένη εἰς τὸ διάστημα καὶ εἰς τὸν χρόνον ἐδαύει πρὸς τι ὕψος καὶ πάλιν πίπτει εἰς ἀκινήσιαν, μόνος ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός, ὡς καὶ παντὸς ζώου, οὔτε στάσιν οὔτε ἡρεμίαν ἔχει. Ἀπὸ τῆς μυστηριώδους στιγμῆς, καθ' ἣν τὸ ὄθριον καὶ τὸ ζωόσπερμα συνενδύνονται εἰς παραγωγὴν τοῦ ὀργανισμοῦ, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀπὸ τῆς μήτρας μεταναστεύει εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, ἀπὸ τῆς πρώτης εἰσπνοῆς μέχρι

τῆς τελευταίας ἐκπνοῆς, ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐδέποτε παύει τροποποιούμενος, μεταμορφούμενος κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ χηρκτηρῆς, κατὰ τὰς ποιότητας τῆς ὑφῆς αὐτοῦ, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἠθικάς αὐτοῦ ιδιότητας. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς θυμασίαν καὶ γενικὴν μεταμόρφωσιν, ἠναγκασμένος ἵνα ἐξῶθεν προσλαμβάνῃ τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ σύγκειται, καὶ ἀνακινουργῇ αὐτὰ δι' ἀδιαλείπτου ἐναλλαγῆς μετὰ τῆς ἐξω φύσεως. Αἱ δὲ τοιαῦται τροποποιήσεις καὶ μεταμορφώσεις, ὅσας ὑφίσταται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς, σιγῇ τε καὶ λεληθότως τελούμεναι, διαδέχονται ἀλλήλας κατὰ τακτικὴν περίοδον, καὶ παράγονται ἐκ τῶν ἀνατομικῶν μεταμορφώσεων τῶν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ τελουμένων, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὰς διαφόρους τῆς ζωῆς περιόδους διάφορος ἀποβλίνει καὶ ἡ κατάστασις τῶν ὀργάνων καὶ τῆς ἐνεργητικότητος αὐτῶν. Ὅθεν καὶ κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα

ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Δ')

ἐξεταζόμενος ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός, μέγας διαφέρει ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ τῆς πρὸς ἑαυτὸν διαφορᾶς ταύτης προκύπτει ἡ περὶ τῶν ἡλικιῶν αὐτοῦ ἰδέα, ἡ διάφορος δηλονότι τῆς ζωῆς αὐτοῦ περίοδος, ἥτις ἐστὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον αὐθαίρετος κατατομὴ τῆς συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου σειρᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου σταδίου, ὡς αὐθαίρετος ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου χρόνου κατατομή.

Αἱ διαφοροὶ ἄρα τῆς ζωῆς περίοδοι, αἱ οὕτως ἡλικίαι κληθεῖσαι, συνδέονται μετὰ διαφόρων μεταβολῶν ἐπερχομένων εἰς τὴν ὕλικὴν καὶ λειτουργικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἠθικὰς καὶ διανοητικὰς ιδιότητες τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἔθετο ἡ θεία Πρόνοια μυστηριώδη σύνδεσμον ἀναμέσον τῆς αἰετοῦ μεταβαλλομένης ὕλης καὶ τοῦ αἰετοῦ ἀμεταβλήτου πνεύματος.

Οὕτω λοιπὸν αἱ ἡλικίαι διήρηνται εἰς τὴν βρεφικὴν, τὴν καὶ πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν καλουμένην, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τέλους τοῦ ἐβδόμου ἔτους· εἰς τὴν δευτέραν παιδικὴν ἡλικίαν, ἥτις διαδέχεται ἀμέσως τὴν πρώτην, καὶ λήγει εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νεότητος, δηλονότι ἐν τοῖς εὐκράτοις κλίμασι μεταξὺ τοῦ 12 καὶ 14 ἔτους διὰ τὸ θῆλυ, καὶ μεταξὺ τοῦ 14 καὶ 16 διὰ τὸ ἄρρεν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης μέχρι τοῦ 21 ἔτους διὰ τὸ θῆλυ, καὶ τοῦ 24 διὰ τὸ ἄρρεν διατρέχει ἡ νεανικὴ ἡλικία, ἥτις καὶ πρώτη καλεῖται νεότης· ἀπὸ δὲ ταύτης μέχρι τοῦ 30 ἔτους διὰ τὸ θῆλυ, καὶ μέχρι τοῦ 35 διὰ τὸ ἄρρεν, ἄρχεται ἡ κυρίως λεγομένη νεότης, καὶ ταύτην διαδέχεται μέχρι τοῦ 50 ἔτους εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τοῦ 45 εἰς τὴν γυναῖκα ἡ ἀνδρική ἢ μεσαία ἡλικία καλουμένη. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 70 ἔτους ἀριθμεῖται ἡ οὕτω κληθεῖσα προγεχωρημένη ἡλικία, τὸ δὲ γῆρας περιλαμβάνει τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μέρος.

Ἡ πρώτη παιδικὴ ἡλικία ὑποδιαιρεῖται, κατὰ λόγον τῶν πλαστικῶν ἢ θρεπτικῶν λειτουργιῶν, εἰς τρεῖς περιόδους. Ἡ πρώτη

περίοδος ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ ἐβδόμου μηνός, ἢ μέχρι τῆς πρώτης τῶν ἐδόντων ἐκφύσεως, καθ' ἣν τὸ βρέφος μετέχει μόνον τῆς πλαστικῆς ζωῆς, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦν ἢ θυλάζειν καὶ ὑπνώττειν. Ἡ δευτέρα περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης ὀδοντοφυΐας, ἥτις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μηνός λήγει μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ μάσπησις ἄρχεται ἐνεργουμένη, καὶ τὸ βρέφος λαμβάνει, πλὴν τοῦ γάλακτος, καὶ ἕτερον εἶδος τροφῆς. Ἡ πλαστικὴ ζωὴ διατηρεῖται λίαν ἐνεργῆς, τὸ παιδίον ἀναπτύσσεται ὁλονόν, ἡ ἀποστέωσις προοδεύει, οἱ μυῶνες γίνονται συμπαγέστεροι, ἀναλόγως δὲ καὶ ἡ κίνησις. Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον, μέχρι τοῦ ἐβδόμου ἔτους ἀφικνουμένην, ἡ φυσιογνωμία τοῦ παιδὸς λαμβάνει ὀριστικώτερον χαρακτῆρα, ἐμφανίζονται τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς κρᾶσεως αὐτοῦ, τὸ αἷμα γίνεται ἐντελέστερον, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ προβαίνει περισσότερον ἢ ἡ τῶν ἄλλων ὀργάνων, καὶ ἄρχονται τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς νοσημοσύνης τοῦ παιδὸς, παρακολουθούσης τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῆς πλαστικῆς ἢ φυτικῆς ζωῆς. Καθ' ὅλον τὸ ἐπταετὲς τοῦτο διάστημα τὸ ὕψος τοῦ σώματος προοδεύει κατὰ 22 δακτύλους, τὸ δὲ βάρος αὐτοῦ ζυγίζει περὶ τὰς 22 λίτρας. Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ἡ πρόοδος τῆς ὀργανικῆς τελειοποιήσεως διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ὀξυγονώσεως, καὶ μόνον τὸ ἐν τῷ αἵματι διακλυμένον λεύκωμα, τὸ διὰ τῆς καύσεως τοῦ ὀξυγόνου καταναλισκόμενον καὶ εἰς μόρφωσιν τῶν ἰστῶν τοῦ σώματος προαγόμενον, μόνον αὐτὸ ἀπαντᾷται εἰσέτι λίαν ἄφθονον, χρησιμεῖον πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ εἰς τὴν γέννησιν τῶν ἐρμαφροδίτων ἐλμίνθων. Οὐδὲν καὶ τινες τῶν ἰατρῶν θεωροῦσι τὴν τοιαύτην τῶν ἐλμίνθων γέννησιν ὡς τινα φυσικὴν κατάστασιν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὁμογνωμοῦντες πρὸς τὴν τοῦ λαοῦ δόξαν, καθ' ἣν οὐδέποτε ὑπάρχουσι παῖδες μὴ ἔχοντες σκώληκας. Κατὰ ταύτην τὴν παιδικὴν ἡλικίαν διεγείρεται τὸ πρῶτον

καὶ ἡ καρδία ἡμῶν πρὸς τὸν ἠθικὸν ἐκείνον ἔρωτα, ὅστις ἐκτοτε διανοίγει τὴν ψυχὴν ἡμῶν πρὸς πᾶν ὃ, τι ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν καὶ σεβώμεθα. Ὁ πρῶτος τῶν τῆς καρδίας ἡμῶν παλμὸς ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς παλμοὺς τῆς μητρικῆς καρδίας, τὸ πρῶτον τοῦ βρέφους ἐρωτικὸν μεϊδίαμα εἰς τὸ μεϊδίαμα τῆς μητρὸς, ἐκ δὲ τῶν ἀκτίνων τῆς φιλοστοργίας τῶν ἐκπεμπομένων ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς ἀνάπτει ἐν ἡμῖν ἡ ἱερὰ φλόξ τοῦ υἱικοῦ ἔρωτος.

Ἡ δευτέρα παιδικὴ ἡλικία περιλαμβάνει τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῆς ἀρχῆς τῆς δευτέρας ὀδοντοφυΐας καὶ τῆς ἐπιδεκτικότητος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων πρὸς τὴν γέννησιν τοῦ εἵδους, δηλονότι ἑτέραν ἐπταετῆ περίοδον. Ἡ μάσσησις διὰ τῆς νέας ὀδοντοφυΐας ἀποκτᾷ ἤδη πᾶσαν τὴν ἐκυτῆς ἐνέργειαν, ἡ εἰσαγομένη τροφή εἶναι πολὺ ποικιλωτέρα, ὁ στόμαχος καὶ τὸ παχὺ ἔντερον εὐρύνονται περισσότερον, καὶ αὐτὴ ἡ λεκάνη τῆς κοιλίας ἰδίας εἰς τὰς γυναῖκας εὐρύνεται περισσότερον, τὸ ἀρτηριακὸν ἢ ἐρυθρὸν αἷμα αὐξεται περισσότερον τοῦ φλεβικοῦ ἢ μέλανος, οἱ μυῶνες καὶ τὰ ὀστέα γίνονται συμπαγέστερα, αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἰσχυρότεραι κατὰ λόγον τῆς τελειοποιουμένης πλαστικῆς ζωῆς, ἡ δὲ τοῦ σώματος αὕξησις προβαίνει ὀλιγώτερον ταχέως ἢ εἰς τὸ πρῶτον ἐπταετὲς διάστημα, διότι ἡ αὕησις τοῦ ὕψους αὐτοῦ λογίζεται κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς 1½ δακτύλους, ἐνῶ εἰς τὸ πρῶτον ἐπταετὲς διάστημα ἐλογίζετο εἰς 2½ δακτύλους.

Τὴν δευτέραν παιδικὴν ἡλικίαν διαδέχεται ἡ πρώτη νεανικὴ ἡλικία ἡ πρώτη νεότης, ἀπὸ τοῦ 14 μέχρι τοῦ 21 ἢ 24 ἔτους, καθ' ἣν συνήθως συμπληροῦται καὶ λήγει ἡ τοῦ σώματος αὕησις. Ἡ τοῦ σπέρματος ἐκκρίσις εἰς τὸ ἄρρεν, καὶ ἡ ἐμμηνορρῶσις εἰς τὸ θῆλυ, ἀναγγέλλουσι τὴν ἐπιδεκτικότητα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, καὶ τότε συγχρόνως διενεργεῖται καθ' ἕλον τὸν ὀργανισμόν διὰ μιᾶς σχεδὸν μεγάλῃς ἀνάπτυξης. Ὁ τόνος τῆς φωνῆς γίνεται βαρύ-

τερος καὶ ἰσχυρότερος, διότι καὶ ὁ λάρυγξ αὐτὸς εὐρύνεται περισσότερον ἢ φυσιογνωμία λαμβάνει ὀριμωτέραν ἑκφρασιν, οἱ δὲ μαστοὶ ἀναπτύσσονται εἰς τὴν γυναῖκα. Τὸ αἷμα γίνεται ἐρυθρότερον καὶ θερμότερον, ἡ ὄρεξις καὶ ἡ πέψις ἰσχυρότερα, καὶ ὁ νέος οὕτω τρώγει καὶ χωνεύει κάλλιον παντὸς ἄλλου. Ἐνῶ δὲ ἐνισχύονται αἱ πλαστικαὶ λειτουργίαι, λαμβάνουσι καὶ αἱ ἐγκεφαλικαὶ ἐπαισθητὴν ἐνεργητικότητα, διὸ καὶ αἱ ἐντυπώσεις κατὰ τὴν πρώτην νεανικὴν ἡλικίαν εἰσὶ μονιμώτεραι, ἡ φαντασία γονιμωτέρα καὶ σταθερωτέρα, τὰ δὲ πάθη θερμότερα καὶ μᾶλλον ἐπίμονα. Τηνικαῦτα καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ λίκνου τῆς παιδικῆς ἡλικίας διεγειρόμενος ἠθικὸς ἐκείνος ἢ υἱικὸς ἔρως μετατρέπεται πρὸς τὸν φυσικὸν καὶ εὐγενῆ ἔρωτα, δι' οὗ ἡ τοῦ ἐνὸς φύλου πρὸς τὸ ἕτερον κλίσις δεσπόζει τῆς ψυχῆς, ἀναφαίνεται δὲ καὶ παράδοξός τις πρὸς τὸ μέλλον ἀδημονία, ὥς ἐάν προησθάνοντο ἡ ἀβεβαιότης καὶ τὸ πολυτάραχον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ οἱ νέοι διὰ τοῦτο ζωηρῶς αἰείποτε συνταρασσόμενοι καὶ συγκινούμενοι, διακατέχονται ὑπὸ ἀνεξηγήτου τινὸς μελαγχολίας. Νέα τρυφερὰ αἰσθήματα, τέως ἄγνωστα τοῖς νέοις, ἀλίσκουσι τὴν ψυχὴν αὐτῶν, τὸ δὲ πνεῦμα ταλαντεύεται μεταξὺ χειμαρικῶν ἐλπίδων καὶ ἀφρόνων ἢ ἀναιτίων ἀπελπισιῶν. Διὰ ταῦτα πάντα ὁ ἱατρὸς καὶ ὁ ἠθικολόγος ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πρώτης ταύτης νεότητος ὀφείλουσιν ἵνα λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἰσχὺν τῶν νέων λειτουργιῶν τῆς γενετησίου ὁρμῆς, τὴν μείζονα ἐπιδεκτικότητα πρὸς πᾶσαν ἐντύπωσιν, καὶ τὴν ἐτι ἰσχυροτέραν ἐπιρροὴν τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ὀργάνων παθῶν. Κατὰ δὲ τοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ γονεῖς ὀφείλουσιν ἐν τῇ κρίσει ταύτῃ ἐποχῇ ἵνα ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν ἰδίῳ τέκνων, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νεανίδων τῶν καὶ περισσότερον ὑποκειμένων εἰς τὰ νέα ταῦτα αἰσθήματα.

Τὴν γενετήσιον δυνάμιν παρὰ τοῖς ζώοις καθυπέβαλεν ἡ φύσις εἰς στενώτατον καὶ ὠρισμένον καὶνόν, οὐδὲ ἡδύνατο νὰ ἐμπιστευθῇ αὐτὴν εἰς αὐτὰ, ἄλλως ἢ ἡλεν ἐκθέ-

σει αὐτὰ εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ἐξαντληθῶσι καὶ σθέσωσιν αἱ γενεαὶ αὐτῶν, καὶ μόνον τὸν λογικὸν ἄνθρωπον ἐτίμησε διὰ τῆς ἐλευθέρας χρήσεως τῆς γενετησίου δυνάμεως, ἥτις εἶναι συγχρόνως καὶ τὸ σωτηριωδέστερον καὶ τὸ ὀλεθριώτερον ἐκ τῶν δοθέντων εἰς αὐτὸν δώρων κατὰ λόγον τῆς καλῆς ἢ κακῆς χρήσεως. Ἡ μᾶλλον ἄρα ἐπικίνδυνος περίοδος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἶναι ἡ νεανικὴ ἡλικία, διότι ἀπὸ ταύτης ἀρχεται πάλιν ἰσχυρῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων, ἐκ δὲ τῆς πάλιν ταύτης ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τῶν νέων, ὅστις δὲ νικητὴς ἐξέλθῃ, αὐτὸς ἀποκτᾷ πᾶσαν τὴν ἀνδρικήν δύναμιν τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Ὁ θρίαμβος καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἀληθοῦς ἠθικῆς ἐνεργείας συνίστανται, Κύριοι, εἰς τὸ καταβάλλειν τὰ πάθη καὶ νικᾶν τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν, καὶ τοιοῦτος θρίαμβος, τοιαύτη παραδειγματικὴ ἠθικότης ἐγένετο καὶ ἡ τῶν πατέρων ἡμῶν ἀξιολόγητος ἐγκράτεια, διότι οὔτε ἡ νεότης αὐτῶν κατηναλίσκετο εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθήσεων, οὔτε ὁ ἔρως αὐτῶν διήγειρε πάθη κτηνώδη, ἀλλ' εὐγενῆ ἄμιλλαν πρὸς ἀγαθὰς καὶ σώφρονας πράξεις, διὸ καὶ εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν ἀφικνούμενοι εἶχον σῶμα μὲν ὑγιὲς καὶ εὐρωστον, ψυχὴν δὲ πλήρη ἀδαμάστου θάρρους, καὶ καρδίαν ἐμπλεὴν εὐγενοῦς ζέσεως.

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην νεανικὴν ἡλικίαν, ἥτις ἄλλως ποικίλεται καὶ κατὰ τὸ φύλον, καὶ κατὰ τὸ κλίμα, καὶ κατὰ τὴν κρᾶσιν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς τροφῆς, ὁ εὐνουχισμὸς ἀποβαίνει ὀλεθριώτερος ἢ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, διότι κατὰ τὴν νεότητα τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀποκτῶσιν εἰδικώτερον πληρεστέραν ζωὴν, καὶ συνδέονται στενώτερον μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου ὁργανισμοῦ.

Ἡ δευτέρα νεανικὴ ἡλικία, ἡ κυρίως νεότης καλουμένη, ἀπὸ τοῦ 24 μέχρι τοῦ 30 ἢ 35 ἔτους, εἶναι καὶ αὕτη ἐποχὴ καθ' ἣν αὐξάνει ὁ ἀνθρώπινος ὁργανισμὸς, οὐχὶ μὲν κατὰ τὸ ὕψος, ἀλλὰ κατὰ τὸ βάρος τοῦ σώματος. Οἱ μυῶνες γίνονται συμπα-

γέστεροι καὶ ὀγκωδέστεροι, ἡ ἀποστέωσις συμπληροῦται ὀλοσχερῶς, τὸ δέρμα χρωματίζεται περισσότερον, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος εἶναι ἰσχυρότερα, διὸ καὶ εὐκολώτερον ἀνέχονται τὰς μεταβολὰς τοῦ ψύχους καὶ καύσωνος, ὁ ὕπνος ἐλαφρότερος, ὀλιγώτερον προεξέχουσα ἡ τῶν παθῶν καὶ τῆς φαντασίας δύναμις, ἰσχυρότερα ἡ σκέψις καὶ ὀρθὴ ἡ τῶν πραγμάτων κρίσις, ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι αἱ ἠθικαὶ ἐνέργειαι τῆς τοιαύτης ἐποχῆς ἐπισφραγίζονται διὰ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς καρτερίας. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἀναπτύσσεται καὶ ἡ μεγαλητέρα ἐνέργεια τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Ὁ ἄνθρωπος τότε σφόδρα συναισθανόμενος τὴν ἣν περιβέβληται δημιουργικὴν δύναμιν, δὲν ἐκπληροῖ πλέον μόνος τὰς λειτουργίας τῆς ζωικῆς καὶ πλαστικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς χρησίμους εἰς τὴν γέννησιν νέων ὄντων καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους· δὲν ζῇ πλέον μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συντηρήσεως· δὲν προβλέπει πλέον μόνον περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ατόμου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀναγκῶν νέων ὄντων, διὸ καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἰσχυρότερον ἀναπτύσσεται τὸ εὐγενὲς τοῦ ἔρωτος πάθος, δι' οὗ προπαρασκευάζεται ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀνύψωσις ἐν τῇ ἐνότητι τοῦ ζεύγους, καὶ δι' οὗ παράγεται ἡ ἀθανασία τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους. Τότε, Κύριοι, ἀναπτύσσονται, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, αἱ γενναιοφρόνες τῆς καρδίας ὁρμαὶ, τότε ἐπισφραγίζεται ἡ κοινωνικότης τοῦ ἀνθρώπου, τελεῖται δὲ οὕτω καὶ ἡ τοῦ Δημιουργοῦ βούλησις, ὅστις πλάσας τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα φύσει ἀνομοίους οὐχὶ μόνον κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἠθικὰς ιδιότητας, καὶ διανείμας ἀναμέσον αὐτῶν τὰ δῶρα ὅσα ἐδώρησατο εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, κατέδειξε τοιοῦτοτρόπως τὴν θέλῃν αὐτοῦ βουλήν περὶ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν, ὅπως ὁμοῦ συνηνωμένοι ἀπολαμβάνωσιν ὀλοσχερῆ τὰ δῶρα Αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς κυρίως νεότητος, μεγάλως τροποποιεῖται ἡ πλαστικὴ ζωὴ, καὶ τότε παρέπονται σχεδὸν

αἰφνιδίως παῖσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι μεταβολαὶ τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ· καὶ αὗται δὲ αἱ μορφαὶ καὶ οἱ ἰδιαίτεροι χρωματισμοὶ τῶν πτερῶν τῶν πτηνῶν ἢ ἄλλων ζώων ἀναπτύσσονται περὶ ταύτην τὴν ἐποχὴν τῆς φυλετικῆς ὠριμότητος. Οὕτως, ἐν παραδείγματι, τὸ σῶμα τῶν ἐντόμων λαμβάνει τότε νέαν λάμψιν, νέα δὲ καὶ λαμπρότερα χρώματα προστίθενται εἰς τὰ ἐξ ὧν πρότερον ἔλαμπε, καὶ πολλάκις μάλιστα τὸ σῶμα αὐτῶν γίνεται πράγματι φωτεινόν, ὥς τις λαμπὰς τοῦ ὕμεναίου. Αἱ λεπίδες τῶν ἰχθύων ἀντανακλῶσι μετ' ἀμιμήτου ζωηρότητος πάντα τὰ ποικίλα χρώματα τοῦ ὑελίνου πρίσματος. Τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν, ἀρρένων τε καὶ θηλέων, περιβάλλονται τοῦς λαμπροτέροις στολισμοῖς, τὰ δὲ μελωδικὰ αὐτῶν ᾄσματα ζωογονοῦσι τὴν φύσιν, μεταδίδοντα εἰς αὐτὴν τὴν μέθην καὶ τὴν χαρὰν αὐτῶν. Οἱ πρότερον ἄφωνοι ὀρθαλμοὶ τῆς νεανίδος ἀποκτῶσι νέαν λάμψιν, τὸ δέρμα αὐτῆς προσκτᾶται νέαν λευκότητα, πᾶν δὲ ὅ,τι ἐπαγωγὸν καὶ χάριεν λάμπει ἐπὶ τοῦ νεανικοῦ αὐτῆς προσώπου, ἕως ἄν οὕτω γεννηθῇ τὸ ἰσχυρὸν ἐκείνο θέλγητρον, ὕπερ φύσει καὶ νομίμως δεσμεύει τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς συντροφίου αὐτοῦ.

Ὁ εὐνουχισμὸς παρεμποδίζει πάσας τὰς μεταβολὰς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς νεότητος, καὶ ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον ἀγένειον, μετὰ μυώνων πλαδαρῶν καὶ ἀσθενῶν, μετὰ πλειότερας πιμελῆς, μετὰ φωνῆς ἀσθενεστεράς καὶ τραχείας, τὰ δὲ ἀποτελέσματα ταῦτα ἐπέρχονται μεγαλύτερα, ἐὰν ὁ εὐνουχισμὸς ἐνεργηθῇ πολὺ ταχύτερον ἢ ἐγγὺς τῆς νεότητος, δηλονότι πρὶν ἢ ἀναπτυχθῇ ὁ σύνδεσμος ἐκείνος, ὅστις πράγματι ὑπάρχει ἀναμέσον τῆς ἀναπτύξεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν πλαστικῶν λειτουργιῶν τοῦ ὁργανισμοῦ. Διὸ καὶ αἱ μέτριαι τῶν γενετησίων ὁρμῶν ἱκανοποιήσεις συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος, ἡ δὲ κατὰ γρηκτις αὐτῶν ἐκνευρίζει μεγάλως τὰς διανοητικὰς, τὰς αἰσθητηρίους, τὰς ὁρεπτικὰς λειτουργίας, καὶ ρίπτει τὸ σῶμα εἰς τὰς

σπουδαιοτέρας βλάβας. Ἐκ τῶν προῶρων γάμων ἐπέρχεται εἰς ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἐξασθένειαι εἰς τε τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις, καὶ πλὴν τούτου ἡ νέα προδιατίθεται εἰς τὰς ἐκτρώσεις. Αἱ γυναῖκες αἱ πολὺ ταχέως καὶ πολὺ συνεχῶς ἐγκυμονοῦσαι καὶ γαλακτροφοῦσαι, εὐκόλως περιπίπτουσιν εἰς τὴν πνευμονικὴν φθίσιν. Τὰ πρῶτα τέκνα τῶν πολὺ νέων γεννητόρων εἰσὶν ἐν γένει ἀσθενῆ καὶ ὀλίγον νοήμονα. Τὸν κίνδυνον τῶν πρωτῶν γάμων γινώσκοντες οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, δὲν ἐπέτρεπον τὸν γάμον εἰμὴ μετὰ τὴν ὁλοσχερῇ ἀνάπτυξιν τοῦ ὁργανισμοῦ, ἥτοι εἰς μὲν τὰς γυναῖκας ἀπὸ τοῦ 21 μέχρι τοῦ 24 ἔτους, εἰς δὲ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τοῦ 30 ἔτους. Ἡ λεγομένη ὕθεν ὠριμότης τοῦ γάμου δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἀμέσως μετὰ τῆς πρώτης νεανικῆς ἡλικίας, διότι, ἵνα ἀποκτήσῃ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἰσχὺν, ἀνάγκη νὰ διαμένῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἄεργος. Φαίνεται δ' ὅτι καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι εἰς ταύτην ἀπέβλεψαν τὴν ἐπιδεκτικότητα τῶν ἡμετέρων σωμάτων, ὅποτε ὠρισαν τὴν ἐνηλιοκίότητα καὶ ἀνηλικιότητα, οἱ δὲ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τελούμενοι γάμοι ἀποβαίνουσι συνήθως ἐπιζήμιοι εἰς τὴν ὑγείαν. Ἰδιαίτεραι ἄλλαι ἀμοιβαῖαι ἐπιρροαὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ ἔτρωσαν καὶ αἱ παράδοξοι ὀρέξεις, αἱ σιελόρροιαί, αἱ ναυτιάσεις καὶ οἱ ἔμετοι τῶν ἐγκύων· ἡ ἐπαισθητὴ ἐξασθένειαι τῆς μνήμης καὶ τῆς δράσεως διὰ τοῦ ἀναντισμοῦ, καὶ ἕτερα πολλὰ γεγονότα, ἀποδεικνύοντα ἀρκούντως ὅτι αἱ λειτουργίαι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐκτὸς τοῦ ὅτι συνδέονται στενῶς μετὰ τοῦ ὅλου ὁργανισμοῦ, ἔχουσι καὶ εἰδικὰς σχέσεις πρὸς τινὰς ἰδιαίτερας λειτουργίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ μόνος ὁ ἄνθρωπος κέκμηται ἐν πάσῃ ἐποχῇ εἰς τὴν σπουδαιοτέραν ἐκ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὁργανισμοῦ, διὰ τοῦτο εἰς μόνον τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐναπόκειται ἡ συνετὴ διεύθυνσις τῆς τοσοῦτον πολυτίμου καὶ φθοροποιοῦ ἁμα δυνάμεως.

Ἡ μεσαία ἢ ἀνδρική ἡλικία παρίσταται διὰ τῆς ἐντελοῦς ὠριμότητος καὶ στασιμότη-

τητος, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ὁργανισμοῦ, ἀλλὰ τότε συνάμα ἄρχονται βαθμηδὸν καὶ λελη-
θότως προεξέρχουσαι τῶν ἀναπνευστικῶν
λειτουργιῶν αἱ λειτουργίαι τῶν κοιλιακῶν
ὀργάνων, καὶ ἰδίως τοῦ ἥπατος, καὶ μάλι-
στα ἐν τοῖς θερμοῖς κλίμασιν, ἐν οἷς πλεῖστα
καὶ συχνότατα διὰ τοῦτο τὰ κοιλιακὰ νο-
σήματα, ὡς σπανιώτατα εἰσὶ τὰ τοῦ πνεύ-
μονος θυμάτια εἰς τε τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν
καὶ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα. Κατὰ τὴν ἡλικίαν
λοιπὸν ταύτην ἐλαττοῦται βαθμηδὸν τὸ ζω-
ογόνον ἀρτηριακὸν αἷμα, ἄρχεται δὲ πλεο-
νάζον τὸ ἀντίθετον φλεβικὸν ἢ μέλαν αἷμα,
καὶ καθ' ὅλον τὸν ὁργανισμόν αὖξεται μι-
κρὸν κατὰ μικρὸν ἢ ἐναπόθεσις τοῦ λίπους,
ἡ δὲ φυσιολογία λαμβάνει χρῶμα ἀμαυρό-
τερον, καὶ αὐταὶ αἱ παρειαὶ βάφονται διὰ
βαθυτέρας αἱματώδους χροιάς. Διὰ δὲ τὴν
ἐναρχυμένην ἀμβλύτητα τῶν τε αἰσθητι-
κῶν καὶ ἐρεθιστικῶν ἰνῶν τοῦ ἡμετέρου σώ-
ματος, ἕνεκεν τοῦ πλεονάζοντος φλεβικοῦ
αἵματος, ὀλίγον συντείνοντος πρὸς τὴν ζω-
τικότητα, τὸ ὀρμητικὸν καὶ τὸ αἰφνίδιον
τῶν παθῶν ἐλαττοῦνται, ἡ ἐτοιμότης καὶ τὸ
γόνιμον τῆς φαντασίας ἐξασθενοῦσι, καὶ αὐ-
τὴ ἢ τῆς κρίσεως ταχύτης ἀντικαθίσταται
διὰ τῆς βαθύτητος καὶ τῆς γλισχρότητος,
διὰ τῆς ὑπεροχῆς τῆς συνέσεως ἐπὶ τοῦ δε-
σποτικοῦ τῆς φαντασίας κράτους. Αὕτη εἶναι
ἡ ἡλικία τῆς μονιμότητος περὶ τὰς προθέ-
σεις καὶ τὰ σχέδια, τῆς μετριότητος περὶ
τὰς γενναιόφρονας ὁρμὰς, καὶ τῆς κάλλιστα
μεμετρημένης φρονήσεως περὶ τὸν πρακτι-
κὸν βίον· καὶ αὐτὴ τὸ τῆς ψυχῆς θάρρος ἀ-
πὸ τυφλοῦ καὶ ὀρμητικοῦ σύννου γίνεσθαι
καὶ ἐπιφυλακτικόν, καὶ ἐντεῦθεν σταθερώ-
τερον. Κατὰ λόγον δὲ τῆς ὀλιγωτέρας ὀρ-
μητικότητος τῶν ἐσωτερικῶν παθῶν, οἱ ἄν-
θρωποι τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας ἄρχονται προ-
τιμῶντες περισσότερον τὰς διασκεδάσεις τῶν
αἰσθητηρίων, διὸ καὶ ἡ πρὸς τὰ θεάματα
καὶ τὴν κραιπάλην ῥοπὴ γίνεται ἐπαισθη-
τοτέρα· ἐξασθενοῦσι δὲ καὶ αἱ ἐνστικτοὶ ὀρ-
μαὶ τῆς γενετησίου ὁρμῆς, καὶ μόνον καθ'
ἑξιν δύνανται νὰ δεσπόσωσι τῶν ὠρίμων
ταύτων ἀνθρώπων. Ἡ τερπνότης τοῦ βίου

συνήθως ἐλαττοῦται ἐπαισθητῶς εἰς τὴν ἐ-
ποχὴν ταύτην τῆς προσκαίρου ἀπάτης καὶ
τῆς ἥττον εὐφροσύνου ἐπιδράσεως τοῦ ἀρτη-
ριακοῦ αἵματος, ὅπερ ῥέπει αείποτε πρὸς τὸ
φλεβικόν, ἐξ οὗ γεννᾶται καὶ ἡ μεγαλητέρα
φλεβοκοιλιακὴ ὑπεραιμία, ἥτις γίνεται πα-
ράτιος τῶν συνεχῶς τὴν ἡλικίαν ταύτην πα-
ρενοχλουσῶν αἰμορροϊδῶν, καὶ ἥτις ἐστὶ συ-
νήθης σύντροφος τῆς πρὸς τὴν μελαγχολίαν
ἐπιρρεπούσης ψυχῆς, καὶ μάλιστα εἰς τὰ θερ-
μὰ κλίματα. Τοιαύτη ἡ θαυμασία σχέσις ἀ-
ναμέσον τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν ιδιοτή-
των! Τροποποιουμένων ἐκείνων, τροποποι-
οῦνται καὶ μεταβάλλονται καὶ αὗται! Τοι-
ουτοτρόπως δὲ ἡ ἰσχύς καὶ ἡ δραστήριος
ἀντίληψις τῶν ἀνθρώπων τῆς αἱματώδους
ἀρτηριακῆς κράσεως, συνήθους ἐν τοῖς ψυ-
χροῖς κλίμασιν, ἀντικαθίσταται διὰ τῆς σο-
βαρότητος, τῆς μελαγχολίας καὶ τῆς βρα-
δείας ἀντιλήψεως παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τῆς
αἱματοφλεβικῆς κράσεως. Οὐθεν καὶ διὰ τὸ
κατὰ τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν πλεονάζον βαθ-
μηδὸν φλεβικὸν αἷμα, καὶ τὴν ἐντεῦθεν με-
λαγχολικὴν τῆς ψυχῆς ἐπιρρέπειαν, τὸ μέλ-
λον ἐκφοβίζει εὐκολώτερον τοὺς ἀνθρώπους
τῆς ἡλικίας ταύτης, ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν ὀλιγώ-
τερον ἐνισχύεται ὑπὸ τῆς ἐλπίδος. Πᾶσαι ὁ-
μως αἱ ὕλικαι καὶ ἠθικαὶ αὗται μεταβολαί,
καὶ πολλαὶ ἕτεραι βαθμηδὸν ἐπερχόμεναι,
γίνονται λίαν ἐπαισθηταὶ περὶ τὸ τέλος τῆς
ἀνδρικῆς ἡλικίας καὶ περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς
προεχωρημένης, ἢ μᾶλλον κατὰ ταύτην
κυρίως τὴν ἡλικίαν ἀναφαίνονται, ἥτις καὶ
διαφέρει τῆς ἀνδρικῆς μόνον κατὰ τινα πα-
ρακμὴν ἢ ἐκπτώσιν τῆς πλαστικῆς ζωῆς.

Ἡ κατάπτωσις αὕτη τῆς πλαστικῆς ἢ
θεραπευτικῆς διεργασίας ἐξακολουθεῖ ἐτι πε-
ρισσότερον κατὰ τὸ γῆρας, ὅτε καὶ ἀνα-
φαίνονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης
καταπτώσεως διὰ τινῶν ἰδιαιτέρων καὶ ἐπαι-
σθητῶν μεταβολῶν. Ἡ γλισχρότης καὶ
μαλθακότης τῶν ἰσθμῶν ἀπάντων ἐλαττοῦ-
ται, καὶ ἄρχεται ἐπικρατεῦσα ἡ τραχύτης
καὶ ἡ σκληρότης· αἱ μεμβράναι γίνονται ἐν
μέρει χονδρώδεις, οἱ δὲ χόνδροι γίνονται ὀ-
στεῖνοι, οἱ χιτῶνες τῶν ἀρτηριῶν κατὰ τὸ

προκεχωρημένον γῆρας ὑπαλείφονται ἐκ διαφόρων μεταλλικῶν οὐσιῶν, καὶ τοιαῦται μεταλλικαὶ οὐσαὶ ἐναποτίθενται ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν ἄρθρων, ἐξ οὗ ἐν μέρει καὶ ἡ δυσκίνησις καὶ ἀκίνησις τοῦ γέροντος. Ἡ ὕλη τοῦ σώματος ἐλαττοῦται, τὸ αἷμα ὀλιγοστεύει καὶ γίνεται ὑδαρέστερον, ἐξ οὗ καὶ αὐταὶ αἱ φλογιστικαὶ νόσοι τῶν γερόντων ἀντενδεικνύουσι τὰς ἀφαιμάξεις, τὰ γεννητικὰ ὄργανα σμικρύνονται περισσότερο, ὥς καὶ τὸ ἥπαρ αὐτὸ καὶ ἡ ἐκ τούτου ἐκκρίσις τῆς χολῆς, διὸ καὶ ἡ πικρὸς καὶ ἡ ττον δξύθυμος ὁ γέρον. Μεταβάλλεται πρὸς τούτοις τὸ χρῶμα διαφόρων τοῦ σώματος μερῶν, τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ γίνεται τεφρόχρουν, τεφρόχροα γίνονται καὶ τὰ νεύρα, τὰ δὲ ὀστά καὶ οἱ ὀδόντος λαμβάνουσι κιτρινωπὸν χρῶμα. Ἡ τροφή ἐλαττοῦται, διότι ἐξασθενεῖ καὶ ἡ ἀπορρόφησις τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, ἡ μάσσησις καὶ ἡ πέψις βραδύνεται ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ τοῦ αἵματος κυκλοφορία, διὸ καὶ ὀλιγωτέρα ἡ τοῦ γέροντος θερμοκρασία. Ἡ ἰσχύτης προχωρεῖ ἀείποτε, ἡ θρέψις βαίνει ἐξασθενούσα, πολλὰ δὲ ἀγγεῖα ἀποφράσσονται καὶ ἐξαφανίζονται. Πᾶσα αἰσθησις καὶ πᾶς ἐρεθισμὸς ἀμβλύνονται, πᾶσα κίνησις δύσκολος καὶ ἀσθενής, ἀσθενεῖς δ' ὁμοίως καὶ αἱ ἐγκεφαλικαὶ ἐνέργειαι, τὰ πάθη ἀπέβαλον ἤδη τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἡ διαγωγὴ δειλοτέρα, σωφρονεστέρα καὶ ἡθικωτέρα, διὸ καὶ ἐξαίρεσιν ποιεῖ γέρον ἀνήθικος ἢ διεφθαρμένος. Τὸ πρῶτον μελαγχολικὸς καὶ μεμψίμοιρος ὁ γέρον, γίνεται ἔπειτα ἥπιος, ἡδύς, καὶ εὐεργετικὸς, ἐὰν διὰ τῆς δυνάμεως πεφωτισμένου λογικοῦ ἀνευρίσκη ἐντὸς ἑαυτοῦ πολὺ ὀρθότερας πηγὰς εὐαρεστησεων. Ἐνίοτε τέλος ὁ ἄνθρωπος διατρέχει τὸ στάδιον τῆς γεροντικῆς μωράνσεως, παλίμπαις γινόμενος, καὶ βαθμυδὸν μεταπίπτει εἰς ἀληθῆ ἡλικίαν μωρίαν, ἐνῶ συγχρόνως μετὰ τῆς προφανοῦς ταύτης καταπτώσεως τῶν λειτουργιῶν τῆς πλαστικῆς ζωῆς καὶ μορφώσεως καταπίπτουσι καὶ αἱ ζωϊκαὶ δυνάμεις, ἐξασθενούσι πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι, καὶ τέλος ἐξασθενεῖ καὶ ἡ ἀναγκαία τῶν λει-

τουργιῶν ἀλληλεπίδρασις, ἡ δὲ ζωὴ τοιούτοτρόπως καταπαύει τὰς ἑαυτῆς λειτουργίας καὶ ἀποσβέννυται, τὸ σῶμα ἀποσυντίθεται χοῦς εἰς χοῦν ἀπερχόμενον, καὶ μόνη ἀναλλοίωτος παραμένει ἡ πνευματικὴ ζωὴ, μόνον τὸ πνεῦμα τὸ φθαρτὸν αὐτοῦ σκῆνωμα ἀπεκδυόμενον ἀπέρχεται εἰς τὴν αἰθρὴν κατοικίαν, ἀπολαύσον τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἢ τῆς αἰωνίου δυσμοιρίας κατὰ λόγον τῶν ἀγαθῶν ἢ φυχῶν αὐτοῦ βουλευμάτων καὶ πράξεων.

Τοιαύτη ἡ λύσις τοῦ ἀναμέστον τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος μυστηριώδους συνδέσμου! Καὶ πάσας μὲν τὰς τῶν ἡλικιῶν μεταβολάς, ὅσαι ὀδηγοῦσι πρὸς τὴν θλιβεράν ταύτην λύσιν, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἐπανορθώσωμεν, διότι νόμος τῆς φύσεως ἐπέβαλεν ἀναπόδραστον τέλος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ἀλλ' οὐχ' ἥττον ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ νόμου διδασκόμεθα περὶ τῶν μέσων τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς λύσεως ἐκείνης. Περὶ τούτου θέλομεν ὁμιλήσει ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ.

Ἀθήναι, τὴν 25 Ἰανουαρίου 1876.

Εὐάγ. Ἑρμανουήλ.

Ἐκ τοῦ Ἀναγνώστηριου
«ἡ Ὀμόνοια»

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΑΣΤΡΙΚΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Γ'.

Αἱ θέσεις τῶν ἀστέρων, προσδιοριζόμεναι ἢ κατ' εὐθείαν διὰ τῶν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαβάσεώς των ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ παρατηρήσεων, ἢ ἐμμέσως διὰ τῆς πρὸς ἄλλους παρακειμένους ἀστέρας συγκρίσεως, ἢ ἀχορηγῶσι πάντοτε τὴν ἀσφαλεστέραν βάσιν εἰς ὅλας τὰς ἐρεῦνας τὰς ἀφορώσας τὴν κατασκευὴν καὶ τὸν ἐσωτερικὸν μηχανισμὸν